

-ARAŞTIRMA MAKALESİ-

**SABİT MAAŞ MI? RİSK ALMAK MI? GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİNİN
LİSANS ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

Sertaç ERCAN¹

Öz

Girişimcilik eğitimiyle ilgili temel tartışma, girişimciliğin öğrenilebilir olup olmadığı üzerine odaklanmaktadır. Literatürdeki bazı çalışmalar, girişimcilik eğitiminin başarılı girişimcilik davranışlarını geliştirebileceğini öne sürerken, bazı araştırmalar bu eğitimin girişimcilik niyeti ve kişilik özelliklerine olumlu katkı sağlamadığını, hatta olumsuz etkileri olabileceğini belirtmektedir. Araştırma bu tartışmalara katkı sunma amacı taşımaktadır. Bu kapsamda lisans düzeyinde girişimcilik dersi alan öğrencilerin girişimciliğe ilişkin bakış açıları incelenmiştir. Bir başka ifadeyle girişimcilik eğitiminin, girişimciliğe bakış açısı, girişimcilik niyeti ve eğilimi ile risk alma kavramları arasındaki ilişki ortaya konmaya çalışılmıştır.

Veriler odak grup görüşmeleri ile toplanmış, görüşmeler belirlenen üç grup odak grupla, her bir grupta altışar katılımcı olmak üzere toplam on sekiz katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler üzerinden gömülü teori çerçevesinde içerik analizi gerçekleştirilecek sonuçlar paylaşılmıştır. Kodlamalar neticesinde üç tema şu şekilde belirlenmiştir; “teori ve kavram”, “tecrübe ve deneyim” ve “diğer”.

Araştırma neticesinde girişimcilik eğitiminin teorik ve kavramsal içeriğinin dengeli olması gerektiği, deneyim ve uygulama odaklı etkinliklerin eğitimin daha etkili olmasını sağladığı ortaya konmuştur. Ayrıca, girişimcilik eğitiminde girişimcilerin tecrübelerinden faydalanmanın ve saha deneyimlerinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Girişimcilik eğitiminin zenginleştirilmesi için araştırma projeleri, saha aktiviteleri ve çeşitli sertifika programlarının eklenmesi önerilmektedir. Bulgular, girişimcilik eğitiminde teorik bilginin yanı sıra deneyim aktarımının da kritik bir rol oynadığını göstermiştir. Ayrıca, girişimcilik eğitimi, girişimcilik niyetini ve becerilerini geliştirmek için yeterli bir araç olmasa da girişimcilik ekosisteminin bir parçası olarak geleceğin girişimcilerini yetiştirmede önemli bir role sahip olduğu ortaya konmuştur. Bununla birlikte girişimcilik eğitiminin etkinliği ve etkisine ilişkin daha kapsamlı ve titiz çalışmalar gerek akademik alanda gerekse pratik alanda daha aydınlatıcı bilgilere ulaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Girişimcilik, Girişimcilik Eğitimi, Girişimcilik Eğilimi, Girişimcilik Niyeti, Risk Alma Eğilimi.*

JEL Kodları: A22, L26, M10.

Başvuru: 14.10.2024 **Kabul:** 22.12.2024

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi, Balıkesir, Türkiye, sercan@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3896-9194.

FIXED SALARY OR RISK TAKING? EFFECTS OF ENTREPRENEURSHIP EDUCATION ON UNDERGRADUATE STUDENTS²

Abstract

The primary debate surrounding entrepreneurship education centers on whether entrepreneurship can be taught. While some studies in the literature suggest that entrepreneurship education can foster successful entrepreneurial behaviors, others argue that such education does not positively contribute to entrepreneurial intentions or personality traits, and it may even have negative effects. This research aims to contribute to this ongoing discussion. In this context, the perspectives of undergraduate students enrolled in entrepreneurship courses were examined. Specifically, the study sought to explore the relationship between entrepreneurship education and concepts such as entrepreneurial outlook, entrepreneurial intention, propensity, and risk-taking.

The data were collected through focus group. The transcripts of these discussions were analyzed using content analysis within the framework of grounded theory. As a result of the coding process, eight codes, four categories, and three themes were identified. The themes were defined as "theory and concept," "experience and practice," and "others." The findings revealed that the theoretical and conceptual content of entrepreneurship education must be balanced and that experience- and practice-based activities enhance the effectiveness of education. Additionally, the importance of leveraging the experiences of entrepreneurs and incorporating fieldwork into entrepreneurship education was emphasized. To enrich entrepreneurship education, the inclusion of research projects, field activities, and various certification programs was recommended. The focus group discussions and analyses demonstrated that experiential knowledge transfer plays a critical role alongside theoretical knowledge in entrepreneurship education. Furthermore, while entrepreneurship education alone may not be sufficient to develop entrepreneurial intentions and skills, it plays a significant role in preparing future entrepreneurs as part of the broader entrepreneurial ecosystem. It is also suggested that more comprehensive and rigorous studies on the effectiveness and impact of entrepreneurship education would contribute to a deeper understanding in both academic and practical domains.

Keywords: *Entrepreneurship, Entrepreneurship Education, Entrepreneurial Tendency, Entrepreneurial Intention, Risk-Taking Tendency.*

JEL Codes: *A22, L26, M10.*

“Bu çalışma Araştırma ve Yayın Etiğine uygun olarak hazırlanmıştır.”

² The Extended English Summary is located the end of the Article

1. GİRİŞ

Girişimcilik eğitimiyle ilgili en temel sorulardan birkaçı şu şekildedir: Girişimcilik öğretiler mi? Girişimci olunabilir mi? Yoksa girişimci doğulur mu? Çeşitli araştırmalarda bu sorular ve cevapları araştırmacılar tarafından konu edilmiştir (Balaban ve Özdemir, 2008; Ercan, 2022; Kakouris ve Liargovas, 2021; Martin vd., 2013; Oosterbeek vd., 2010). Bazı çalışmalar, girişimciliğin veya en azından bazı yönlerinin öğretilebileceğini ve eğitimin potansiyel girişimcilere başarılı girişimleri başlatmak/yönetmek için gerekli girişimci özellik ve davranışları sağlayabileceğini göstermektedir (Alakaleek vd., 2023; Chen vd., 1998; Ercan, 2022; Gorman vd., 1997; Hahn vd., 2020; Otache vd., 2024). Buna karşılık, girişimcilik eğitiminin girişimcilik niyeti ve girişimci kişilik özellikleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olmayan ve hatta olumsuz etkileri olduğunu bildiren çalışmalar da bulunmaktadır (Al Balushi vd., 2023; Oosterbeek vd., 2010; Pauceanu vd., 2018; Sesen, 2013; Von Graevenitz vd., 2010). Örneğin girişimcilik eğitimleri, girişimcilik niyet ve eylemini yeterince teşvik edememekte ve girişimcilik becerilerini edindirme noktasında başarısız kabul edilmektedir (Le Loarne Lemaire vd., 2022; Sastre vd., 2021). Benzer şekilde Balaban ve Özdemir (2008: 146-147) tarafından ifade edildiği şekliyle girişimcilik eğitimi, girişimcilik eğilimi oluşturmak için gerekli bir koşul olmasıyla birlikte girişimciliğin ortaya çıkması için tek başına yeter bir faktör olarak görülmemektedir.

Girişimcilik eğitiminin eksiklikleri ya da yetersizlikleri bulunmasının yanında gerek akademik alanda gerekse pratik uygulamalarda oldukça önemli bir faaliyet halini gelmiştir. Girişimcilik eğitimi konusunda akademik yazında geometrik bir artış vardır (Boubker vd., 2021; Ratten ve Usmanij, 2021; Tiberius ve Weyland, 2023). Politika yapıcılar, eğitim kurumları, özel ve kamu kurumları girişimcilik eğitime ayrı bir önem vermektedir. Bugün Türkiye’de hemen her lisans ve önlisans programında girişimcilik ve girişimcilikle ilgili dersler yer almaktadır.

Tüm bunlarla birlikte girişimcilik eğitiminin işletme eğitiminden daha geniş ve farklı bir kavram olduğu, eğitimin temel amaçlarının girişimcilik bilgi ve becerileri geliştirmeyi hedeflemesi ve girişimcilik coşkusu (Fidan, 2002: 12) aşılması olduğu ifade edilmelidir. Buradan hareketle bu çalışmada lisans seviyesindeki girişimcilik eğitiminin, öğrenciler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda girişimcilik dersi alan öğrencilerle odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle irdelenmiştir. Sonuçlar girişimciliğe bakış açısı, girişimcilik eğilimi, girişimcilik niyeti ve risk alma kavramları bağlamında yorumlanmıştır.

1.1. Teorik Arkaplan

Girişimcilik eğitimi, girişimciliği bir kariyer olarak sürdürme kararlarını etkileyen yeterliliklerin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Birçok eğitim kurumu girişimcilik eğitimlerini, öğrencilerin girişimciliğe olan ilgisini artırmak, bilgi ve beceriler gibi girişimci niyet ve yeterliliklerini geliştirmek için tasarlanmaktadır (Alakaleek vd., 2023). Çalışmalar girişimcilik eğitiminin farklı kavramlarla olan

ilişkinde değinmektedir. Bu kavramların başlıcaları girişimcilik eğilimi (Balaban ve Özdemir, 2008; Dornadula vd., 2023; Shabbir vd., 2022), girişimcilik niyeti (Alakaleek vd., 2023; Al-Qadasi vd., 2024; Ramos vd., 2020; Shabbir vd., 2022) ve risk alma eğilimi (Ramos vd., 2020; Thomas, 2023) olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın teorik arka planını, girişimcilik eğitimine ilişkin yapılan çalışmalarda sıklıkla incelenen bu kavramlar oluşturmaktadır.

1.1.1. Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik eğitimi, bireylere iş fırsatlarını tespit etmek ve değerlendirmek için gerekli beceri, bilgi ve tutumları kazandırmayı amaçlayan çok yönlü bir faaliyettir. Araştırmalar girişimcilik eğitiminin farklı yönlerine değinmektedir. Örneğin Widodo ve Santoso (2023: 42) girişimcilik eğitimini bireylerin iş fırsatlarını tanıma, değerlendirme ve bunlara göre hareket etme yeteneklerini geliştiren ve böylece kendi işini kurmayı ve girişimcilik coşkusunu (Fidan, 2002: 12) teşvik eden bir süreç olarak tanımlarken, Reyes-Aceves vd. (2023: 3) günümüzün ekonomik ortamında temel öneme sahip olan risk alma, yaratıcılık ve uyum sağlama yeteneği gibi birçok yeterliliği kapsadığını belirtmektedir.

Girişimcilik eğitiminin, bireylerin girişimcilik becerileri, eğilim ve niyetlerini şekillendirmede oldukça önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Girişimcilik eğitiminin temel bileşenleri üç ana başlıkta toplanabilir: (1) Bireyler arasında yenilikçiliği ve dayanıklılığı teşvik eden deneysel öğrenme (2) Müfredat tasarımı ve geleneksel eğitim (3) Mentorluk ve ağ kurma.

Deneysel Öğrenme: bireyleri projelere dahil etmek, pratik becerilerini ve problem çözme yeteneklerini geliştirmek olarak ifade edilmektedir (Park, 2024: 3).

Müfredat Tasarımı ve Geleneksel Eğitim: Teori ve pratiği dengeleyen, sektör iş birliğini içeren ve vaka çalışmaları kullanan iyi yapılandırılmış bir müfredat, girişimcilik eğitiminin bir diğer önemli bileşenini oluşturmaktadır (Al Balushi vd., 2023: 95-97; Alakaleek vd., 2023: 3).

Mentorluk ve Ağ Kurma: Mentörlere ve ağ kurma fırsatlarına erişim, öğrencilerin özgüvenini ve girişimcilik niyetlerini önemli ölçüde arttırarak başarılı girişimcilere geçişlerini kolaylaştırmaktadır (Al Balushi vd.: 95-97, 2023; Amir vd., 2024: 2).

Özetle, girişimcilik eğitimi, girişimcilik yeteneklerini geliştirmek için elzem olsa da bu programların kültürel normlar ve kurumsal destek gibi faktörlere dayalı olarak değişen etkinliğini de dikkate almanın önemli olduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın araştırma sorularından biri şu şekilde geliştirilmiştir:

A.S.1. Girişimcilik eğitimi, bireylerin girişimciliğe olan bakış açısını ne şekilde etkilemektedir?

1.1.2. Girişimcilik Eğilimi

Girişimcilik eğilimi kavramı, bireyin çeşitli psikolojik ve çevresel faktörlerden etkilenecek girişimci faaliyetlerde bulunma arzusunun ve hırsını kapsamaktadır. Bu eğilim, ekonomik büyümeye ve iş geliştirmeye katkıda bulunan girişimciliği teşvik etmek için kritik öneme sahiptir. Girişimcilik eğilimi üç temel bileşenle ayrıntılı olarak açıklanabilir: (1) Psikolojik faktörler (2) Kişilik özellikleri (3) Ölçüm araçları

Psikolojik Faktörler: Tutum, kontrol odağı ve yenilikçilik gibi özellikler psikolojik faktörlerden bazılarıdır. Güçlü bir iç kontrol odağı, girişimcilik eğilimi kavramıyla pozitif olarak ilişkili olduğu belirtilebilir (Senduk, 2022: 208; Avcı ve Ardıç, 2022: 28).

Kişilik Özellikleri: Öz yeterlilik, başarı ihtiyacı ve risk alma gibi kişilik özellikleri girişimcilik eğilimine işaret eden diğer bir faktördür. Araştırmalar, yüksek öz yeterliliğe ve proaktif bir yaklaşıma sahip bireylerin girişimlerde bulunma olasılığının daha yüksek olduğunu göstermektedir (Uğurlu, 2023; Avcı ve Ardıç, 2022: 28).

Ölçüm Araçları: Genel Girişimcilik Eğilimi testi (GET2) gibi araçlar, başarı ihtiyacı ve hesaplanmış risk alma gibi girişimcilik özelliklerini değerlendirerek bir bireyin girişimci potansiyeli hakkında öngörüler sağlamaktadır (Caird, 2013).

Tüm bunlarla birlikte, yüksek girişimcilik eğilimlerine sahip tüm bireylerin girişimcilik faaliyetlerinde başarılı olmadığını kabul etmek önemlidir. Piyasa koşulları ve dış destekler gibi faktörler girişimcilik başarısını belirlemede önemli rol oynamaktadır. Bu bilgilerden hareketle ikinci araştırma sorusu ise şu şekildedir:

A.S.2. Girişimcilik eğitimi, bireylerin girişimcilik eğilimini etkilemekte midir?

1.1.3. Risk Alma Eğilimi

Girişimcilikte risk alma eğilimi kavramı çok yönlü bir kavramdır ve girişimcilik yolculuğu boyunca çeşitli faktörlerden etkilenen dinamik davranışları yansıtmaktadır. Risk alma, tecrübe edilmemiş yeni pazarlara giriş yapmak, sonucu belli olmayan proje ve işler için kaynak ayırmak ve cesaretle girişimsel faaliyetlerde bulunmak şeklinde tanımlanmaktadır (Lumpkins ve Dess, 2001: 431). Risk alma eğilimi de risk almaya yönelik istek ve niyeti ifade etmektedir.

Girişimciler, girişim aşamalarına bağlı olarak değişen risk alma eğilimleri sergilemektedir. Erken aşamadaki ve/veya acemi girişimciler daha değer odaklı olup daha fazla risk alma eğilimi gösterirken, deneyimler ve durumsal baskılar nedeniyle genellikle dikkatli olunan sonraki aşamalarda bulunan girişimciler belirsizliklerden daha fazla kaçmakta dolayısıyla daha az risk alma eğilimindedirler (Li ve Ahlstrom, 2020: 899).

Risk alma eğilimi en çok konu edinilen girişimci kişilik özelliklerinden biri olarak girişimcilik başarısı için kaçınılmaz olsa da çeşitli belirsizlik de beraberinde getirebilmektedir. Risk ve belirsizlik arasındaki etkileşimi anlamak, girişimlerini yönlendiren girişimciler için kaçınılmaz bir özellik olduğu belirtilmektedir

(Alexandru, 2019: 43). Araştırmanın üçüncü sorusu ise risk alma eğilimi ve girişimcilik eğitimi arasındaki ilişkiye dairdir:

A.S.3. Girişimcilik eğitimi, bireylerin risk alma eğilimini etkilemekte midir?

1.1.4. Girişimcilik Niyeti

Girişimcilik niyeti, bireylerin yeni bir iş kurma gibi girişimci faaliyetlerde bulunma motivasyonunu ifade etmektedir. Bu motivasyon, bireyin girişimciliği başlatma ve sürdürme arzusunu şekillendiren psikolojik, sosyal ve eğitim gibi faktörlerden etkilenmektedir. Örneğin başarı ve bağımsızlık ihtiyacı gibi bireysel tutumlar, girişimcilik niyetini önemli ölçüde belirlemektedir (Tewari, 2023: 318). Bunun yanında, akranların ve toplumsal beklentilerin etkisi, girişimcilik arayışlarını teşvik edebilmekte veya engelleyebilmekte ve bu açıdan sosyal destekler, girişimcilik için elverişli bir ortamın oluşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır (Inoubli, 2024).

Girişimcilik niyeti yaygın bir şekilde çalışılan bir kavramdır. Ancak tüm bireylerin girişimciliği sürdürme konusunda aynı dürtüye veya fırsata sahip olmayabileceğini ve bu nedenle bireye/duruma özgü çözüm ve eğitimlerin geliştirilmesi gerektiği de göz ardı edilmemelidir. Araştırmanın son araştırma sorusu ise girişimcilik niyeti ile girişimcilik eğitimi bağlamında şu şekilde belirtilmiştir:

A.S.4. Girişimcilik eğitimi, bireylerin girişimcilik niyetini etkilemekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı

Araştırmanın verileri odak grup görüşmesi yöntemiyle toplanmış ve elde edilen verilerin incelenmesi, kodlanması ve analizi sürekli karşılaştırma yöntemi esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Gömülü teori olarak adlandırılan bu yöntem, verilerden yola çıkarak araştırılan konuya açıklama, yorumlama ve anlam kazandırma sürecidir. Bu yöntem sayesinde var olan bir kavrama ve/veya anlayışa özgün bir katkı sağlamak amaçlanmaktadır (Charmaz, 2006; Glaser ve Strauss, 1967: 364-365). Nitel araştırma yöntemleri aracılığıyla toplanan veriler, bu yöntemlere uygun ilke ve esaslar uygulandığında, aynı nicel yöntemlerde olduğu gibi sistematik olarak raporlanabilmektedir. Gömülü teori de bu sistematik raporlama yöntemlerinden biri olup bütüncül çıkarımlarda bulunmayı mümkün kılmaktadır (Corbin ve Strauss, 1990: 418-420). Analizler sonucu elde edilecek bulgular ışığında girişimcilik eğitiminin girişimciliğe bakış açısına olan etkilerinin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

Bu araştırmada, girişimcilik eğitiminin lisans öğrenciler üzerindeki etkilerinin keşfedilmesi amaçlanmaktadır. Literatürde girişimcilik eğitiminin etkilerine ilişkin faktörlerden bir önceki bölümde ayrıntılı olarak bahsedilmiştir. Özetle girişimcilik eğitiminin, girişimciliğe bakış açısı, girişimcilik niyeti ve eğilimi ile risk alma kavramları arasındaki ilişki ortaya konmaya çalışılmıştır.

2.2. Örneklem ve Odak Grup Tasarımı

Örneklem seçiminde benzeşik örneklem yöntemi seçilmiştir. Bu yöntemde küçük ve homojen bir örneklem ele alınarak bu örneklem üzerinde detaylı olarak çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 120). Bu kapsamda örneklemi Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesinde lisans seviyesinde girişimcilik dersi almış ve eğitimine devam etmekte olan lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Aynı öğretim üyesinden girişimcilik dersi almaları, tüm katılımcıların bu dersi başarı ile tamamlamış olmaları örneklem homojen ve araştırmannın hedeflerine uygun olmasını sağlamaktadır.

Belirlenen örneklem üzerinde gönüllülük esasına dayalı üç odak grup belirlenmiştir. Çoğunlukla benzeşik örneklem yönteminde tercih edilen odak grup görüşmeleri farklı büyüklükteki gruplarla gerçekleştirilebilmektedir. Bu grup büyüklükleri 4 kişiden başlamak üzere 15 kişiye kadar çıkabilmektedir (Akt. Baltacı, 2018). Odak grup görüşmesinde temel amaç benzer özelliklere sahip ve yakın tecrübelerle sahip olan katılımcılardan, yarı yapılandırılmış formlar, açık uçlu sorular, beyin fırtınası ya da mülakata benzer yöntemler kullanılarak veri toplamayı ifade etmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 157-160). Bu bağlamda görüşmeler belirlenen üç odak grupla, her bir grupta 6'şar katılımcı olmak üzere toplam 18 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir.

2.3. Odak Grup Sürecinin Gerçekleştirilmesi, Veri Toplama ve Analiz Yöntemi

Belirlenen odak gruplara, yarı yapılandırılmış bir form yardımıyla aşağıda yer alan sorular günlük dile uygun bir tarzda, akademik söylemlerden uzaklaştırılarak (Kruger ve Casey, 2000: 47-49) iletilmiş ve katılımcıların görüşlerini özgürce belirtmeleri istenmiştir:

- i. Girişimcilik dersi girişimciliğe olan bakış açımızı nasıl etkiledi?
- ii. Girişimcilik dersinin girişimcilik niyetinize bir etkisi oldu mu?
- iii. Girişimcilik dersi risk alma algımızı etkiledi mi?
- iv. Girişimcilik dersinde olması gerektiğini düşündüğünüz faaliyetler/aktiviteler nedir?

Görüşmelere başlamadan önce katılımcıların onayı ile ses kaydı alınmış, ses kayıtları çözümlenerek yazıya aktarılmış, elde edilen veriler özel bir yazılım yardımıyla analiz edilmiştir. Veriler sürekli karşılaştırma yöntemiyle kategori ve temalara ayrılmış, bulgular raporlanmıştır.

3. BULGULAR

Odak grup görüşmelerinin transkripsiyonu sonucunda elde edilen verilerdeki ifadeler öncelikle araştırmacılar tarafından kodlanmış, daha sonra bu kodlamalar gruplandırılmıştır. Ardından elde edilen kodlar ortak kategorilerde toplanarak kategoriler, son olarak da kategorilere ilişkin temalar belirlenmiştir. Analiz sürecinin sonunda belirlenen 15 kodlama için tekrar karşılaştırmalar yapılmış ve benzer kodlamalar birleştirilerek nihai olarak 8 kod olarak karar kılınmıştır. Böylece araştırma kapsamında 8 kod, 4 kategori ve 3 tema ortaya konmuştur. Bu kodlamalar, kategoriler ve temalar Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Girişimcilik Eğitiminin Etkilerine İlişkin Tema, Kategori, Kodlar ve Frekans Değerleri

Tema	Kategori	Kodlar	F	%*
Teori ve Kavram	Teorik İçerik ve Kavramsal Çerçeve	Optimum düzeyde içerik	7	15
		Pekiştirme amaçlı içerikler	3	6
Tecrübe ve Deneyim	Tecrübe ve Deneyim Aktarımı	Girişimcilerden dersler	12	26
		Etkinliklerle deneyim aktarımı	10	21
	Saha Araştırması	Araştırma ödev ve projeleri	6	13
Saha deneyimi için ödevler		4	9	
Diğer	Ek Çalışmalar	KOSGEB vb. çalışmalar	3	6

* Anlaşılmayı kolaylaştırması için yüzdelik değerler en yakın değere yuvarlanmıştır.

Tablo 1’de yer alan bulgulara göre, girişimcilik eğitiminin etkilerini teori-kavram, tecrübe-deneyim ve diğer olmak üzere üç tema; teorik içerik ve kavramsal çerçeve, tecrübe ve deneyim aktarımı, saha araştırması ve ek çalışmalar olmak üzere dört kategori ve sekiz kod olarak sınıflandırılmıştır. Bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar aşağıdaki paragraflarda ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

3.1. Teori ve Kavram Temasına İlişkin Bulgular

Bu temaya ilişkin kategoriler incelendiğinde, girişimcilik eğitiminde olması gereken teorik içerikler ve kavramsal çerçeveye ilişkin faktörlerin yer aldığı görülmektedir. Bu kategoriler teorik içeriğin optimum düzeyde olması ve mevcut bilgilerin pekiştirilmesi olarak belirtilebilir. Bulgular kategori bazlı, ayrı alt başlıklar halinde incelenecektir.

3.1.1. Teorik İçerik ve Kavramsal Çerçeve Kategorisine İlişkin Bulgular

Teorik içerik ve kavramsal çerçeve kategorisinde, optimum düzeyde içerik ve pekiştirme amaçlı içerikler olmak üzere iki farklı kodlama yapılmıştır.

3.1.1.1. Optimum Düzeyde İçerik

Katılımcılar, girişimcilik eğitimleri kapsamında teorik içeriğin olması gerektiğini ancak bu içeriğin çok yoğun olmaması, optimum bir düzeyde olması gerektiğini ifade etmektedirler. Zira girişimcilik eğitiminin bir amacı teorik ve kavramsal çerçeve olsa da uygulamaya ve pratiğe yönelik bilgi ve tecrübe aktarımının da çok önemli olduğu belirtilmektedir. Optimum düzeyde içerik, %15’lik değer ile en fazla vurgu yapılan üçüncü faktör olmuştur. Günümüz infobezite çağında, gençlerin ve öğrencilerin hap bilgileri yeterli bulduğu, daha kısa ve öz bilgilere ulaşma alışkanlık ve isteklerinin (Şimşek İşliyen, 2020: 256) bu sonuca ulaşılmasında etkili olduğunu düşünmekteyiz.

Bu koda ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir: “Teorik içeriğin az olması odaklanmamızı sağlıyor. Kısa ve net daha güzel.”; “Dersten ziyade KOSGEB’in girişimcilik eğitiminde üretimin safhaları, ürüne dayalı, pazarlamaya dayalı aynı konular anlatıldığı için onları çarpı ikide geçmişim ben. O sebeple çok fazla teorik içeriğe gerek yok”; “Girişimcilik teoriden çok pratiği içeriyor, teori yerine gerçek örnekler daha değerli.”

3.1.1.2. Pekiştirme Amaçlı İçerikler

İlgili kodlama %6 ile çok yoğun olmasa da katılımcılar tarafından dikkat çekilen bir nokta olduğu ifade edilebilir. Katılımcılar, daha önce almış oldukları işletmeye giriş, işletme yönetimi, yönetim organizasyon ve örgütsel davranış gibi derslerin bu dersin teorik içeriğiyle benzeştiğini, bu sebeple kavramsal anlamla bazı konuları pekiştirmeleri açısından faydalı olduğunu ifade etmektedir. Bu durum, bir önceki kod ile birlikte okunduğunda, teorik içeriğin ölçülü olmasının, çok fazla yoğun olmamakla birlikte yeterli seviyede olmasının önemini ortaya çıkarmaktadır.

Bu koda ilişkin katılımcı görüşleri şu şekildedir: *“Hocam ben daha çoğu kavramı zaten daha önceden duymuştum ama dersle birlikte daha çok pekiştirmeye ve üstüne koymaya yaradı.”*; *“Bu dersin içeriği bazı derslerimize benziyor, bu sebeple tekrar ettiğimiz konular oldu.”*

3.2. Tecrübe ve Deneyim Temasına İlişkin Bulgular

Bu temaya ilişkin kategoriler incelendiğinde girişimcilerin deneyimlerinden faydalanmanın değeri ve tecrübe aktarımı için etkinliklerin planlanmasının önemi ön plana çıkmaktadır. Tema tecrübe ve deneyim aktarımı ve saha araştırması olmak üzere iki kategori altında incelenmektedir.

3.2.1. Tecrübe ve Deneyim Aktarımı Kategorisine İlişkin Bulgular

Tecrübe ve deneyim aktarımı kategorisinde, girişimcilerden dersler ve etkinliklerle deneyim aktarımı olmak üzere iki farklı kodlama yapılmıştır.

3.2.1.1. Girişimcilerden dersler

Katılımcılar, girişimcilik eğitimi kapsamında girişimcilerin tecrübe ve deneyimlerinden faydalanmak adına onlardan ders almaya, bazı haftalar derse girişimcilerin davet edilmesine değinmektedir. Böylece halihazırda girişimci olan ya da girişimcilik yapmış bireylerin piyasaya, sektörlere ve gerçek iş yaşamına dair deneyimlerinden faydalanma imkânı oluşacağı belirtilmektedir. Aynı zamanda %26’lık oranla katılımcıların en fazla değindiği konu olarak dikkat çekmektedir. Bu durumda “optimum düzeyde içerik” başlığında olduğu gibi öğrencilerin teorik ve kavramsal içerikten ziyade uygulamaya ve iş hayatına yönelik örneklerle daha fazla ilgi duyduklarını göstermektedir.

Bu koda ait bazı görüşler şu şekildedir: *“Yapılabilecek olursa eğer daha önceden bir girişimi olan birinin gelip konuşması ya da en azından bir görüşme tarzı bir şey daha iyi olur.”*; *“... girişimciler deneyimlerini paylaşabilirler.”*; *“Yerel girişimcilerle buluşmak öğretici olabilir...”*

3.2.1.2. Etkinliklerle deneyim aktarımı

Bu kodlama da yine girişimcilerden dersler başlığında olduğu gibi katılımcılar tarafından yoğun bir şekilde değinilen konu olmuştur. Kod, %21 ile en fazla görüş beyan edilen ikinci başlıktır. Bir önceki başlıkta ifade edilen teorik içerik yerine uygulamaya yönelik tercihler burada da geçerliliğini korumaktadır.

Etkinliklerle deneyim aktarımına ilişkin katılımcıların bazı görüşleri şu şekildedir: *“Aslında ikisini birleştiren, sene sonunda bir şeyler yapılabilir. Herkes tanıdığı bir girişimciyi davet eder getirir, iletişime geçer. Sene sonunda toplantı tarzı, okulla beraber bir şey yapılabilir.”*; *“Farklı aktivitelerle girişimci özelliklerini öğrenebiliriz.”*

3.2.2. Saha Araştırması Kategorisine İlişkin Bulgular

Saha araştırması kategorisinde, araştırma ödev ve projeleri ile saha deneyimi için ödevler olmak üzere iki farklı kodlama yapılmıştır.

3.2.2.1. Araştırma ödev ve projeleri

Katılımcılar, girişimcilik dersi kapsamında çeşitli araştırma ödevlerinin hem dersi zenginleştireceğini hem de kendilerinin iş yaşamına yönelik daha fazla bilgi edinmelerini sağlayacağını düşünmektedir. İlgili kod %13 ile orta seviyede dikkat çekilen bir başlık olmuştur.

Bu koda ait bazı görüşler şu şekildedir: *“Ders içinde yapacağımız çeşitli araştırmalar bizim gelişimize katkı sunabilir.”*; *“... araştırma ödevleri faydalı olacaktır.”*; *“Derste teşvik edilerek Tübitak gibi çeşitli projelere başvurmak güzel olabilir.”*

3.2.2.2. Saha deneyimi için ödevler

Katılımcıların, çok yoğun olmasa da (%9) değindiği bir başlık da saha deneyimidir. Ders içi etkinliklerinin ve araştırma ödevlerinin yanı sıra saha görevlerinin öğrencilerin piyasayı öğrenme, iletişim kurma, ikna kabiliyeti edinme gibi açılardan gelişimine katkı sağlayacağı ifade edilmektedir.

Saha deneyimine ilişkin katılımcıların bazı görüşleri şu şekildedir: *“Deneyimlemiş oluruz. Bir araştırma yapmış oluruz, pazara çıkmış oluruz. Girişimcilik özelliklerinden birkaç tanesini de biz deneyimlemiş oluruz”*; *“... saha aktiviteleri herkes için uygun da olmayabilir.”*; *“Sahada çalışmak çok zevkli olurdu.”*

3.3. Diğer Temasına İlişkin Bulgular

Bu temaya ilişkin ek çalışmalar başlıklı tek bir kategori belirlenerek diğer başlıkların kapsamına girmeyen bağımsız fikirlere yer verilmiştir. Bulgular kategori bazlı, ayrı alt başlıklar halinde incelenecektir.

3.3.1. Ek Çalışmalar Kategorisine İlişkin Bulgular

Ek çalışmalar kategorisinde, KOSGEB vb. çalışmalar ve sınıf içi etkinlikler olmak üzere iki farklı kodlama yapılmıştır.

3.3.1.1. KOSGEB vb. çalışmalar

Araştırmaya dahil olan katılımcılar girişimcilik dersi kapsamında KOSGEB tarafından ücretsiz olarak sunulan sertifikalı girişimcilik eğitimi hizmetinden faydalanmışlardır. Bu hizmetten duyulan memnuniyetten dolayı bu ve benzeri

sertifika programlarının girişimcilik eğitiminin bir parçası olması gerektiği ifade edilmiştir. İlgili kod, %6'lık değerle düşük seviyede değinilen bir faktör olarak belirlenmiştir.

Bu kodlamaya ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir: *“Hocam, o KOSGEB'ten aldığımız belgede iyi bence.”*; *“Hocam ben bir online işletme kurdum. Aklımda bir fikir vardı, dersi aldıktan sonra o fikri hayata geçirdim.”*; *“... Teknofest gibi yarışmalara başvurarak kendimizi geliştirebiliriz.”*

3.3.1.2. Sınıf içi etkinlikler

Bu kod, %4 ile katılımcıların en az görüş sarf ettikleri konu başlığı olmuştur. Bununla birlikte eğitimin zenginleştirilmesi ve daha ilgi çekici hale getirilmesi için sınıf içi etkinliklerin önemli olduğu belirtilmektedir. Bu başlık altında daha önceki araştırma ödev ve projeleri başlığına uygun olmayan diğer sınıf içi etkinlikler dahil edilmiştir.

Bu kodlamaya ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir: *“Bu ders sayesinde kitap okumaya başladım. Hatırlıyorum bir kitap verdiniz, dünyadaki en büyük satıcı gibi kitaptı. Çok yararlı bir kitaptı.”*; *“Ders esnasında yapacağımız sunumlar bizim sunum ve ikna kabiliyetimizi arttırabilir.”*

4. TARTIŞMA

Bu çalışmada girişimcilik eğitiminin, girişimcilik niyet ve eğilimi ile risk alma eğilimi ve girişimciliğe bakış açısı kavramları bağlamında etkinliği incelenmiştir. Gerçekleştirilen odak grup görüşmelerinin sonucunda katılımcıların görüşleri teorik ve kavram, tecrübe ve deneyim ile diğer olmak üzere üç ana temada toplanmıştır. Araştırma kapsamında araştırma sorularına cevaplar aranmıştır. Elde edilen bulgular literatürle karşılaştırılarak sunulmaktadır.

Girişimcilik eğitimi bağlamında, teorik ve pratik boyutlarıyla girişimci olmanın doğuştan gelen bir özellik mi yoksa öğretilen bir beceri mi olduğu tartışmaları uzun süredir güncelliğini korumaktadır. Literatürde bu konuda farklı yaklaşımlar mevcuttur (Alakaleek vd., 2023; Balaban ve Özdemir, 2008; Ercan, 2022; Park, 2024; Rauch ve Hulsink, 2015; Shabbir vd., 2022). Bazı araştırmalar, girişimciliğin belirli yönlerinin eğitimle kazanılabileceğini savunurken (Ercan, 2022; Fang ve Luo, 2020; Pazarcık, 2016; Pazarcık ve Aydın, 2015), diğerleri eğitimin girişimcilik niyet ve davranışları üzerindeki etkisinin sınırlı veya olumsuz olabileceğini öne sürmektedir (Balaban ve Özdemir, 2008; Pauceanu vd., 2018). Araştırmaların sonuçları, girişimcilik eğitiminin kalitesinin teorik içerik ve uygulama dengesine dayandığını göstermektedir. Yine çeşitli araştırmalarda uygulamalı deneyimlerin ve girişimci bireylerin tecrübe paylaşımının, katılımcıların girişimcilik konusundaki motivasyonunu artırdığı ancak eğitimlerin teoriye fazlaca ağırlık vermesi durumunda öğrencilerin ilgisinin azaldığı belirtilmektedir (Al Balushi vd., 2023).

4.1. Girişimcilik Eğilimi ve Niyeti Üzerine Görüşler

Girişimcilik eğitiminin, girişimcilik niyeti ve girişimsel davranışlar (temel girişimcilik yeterlilikleri) üzerine etkilerini inceleyen birçok çalışma mevcuttur (Alakaleek vd., 2023; Rauch ve Hulsink, 2015). Çeşitli ampirik araştırmalar girişimcilik eğitiminin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilediğini ortaya koymaktadır (Galloway ve Brown, 2002; Henderson ve Robertson, 2000; Mei vd., 2020; Ramos vd., 2020; Souitaris vd., 2007; Tung vd., 2020; Türker ve Selçuk, 2009). Balaban ve Özdemir (2008) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada girişimcilik eğilimi ve girişimcilik eğitimi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememekle birlikte girişimcilik dersinin fırsatları tanıma ve değerlendirme, kararlılık gibi bazı girişimci kişilik özelliklerine olumlu etkileri olduğu ifade edilmektedir. Benzer şekilde bu araştırma bulgularına göre de girişimcilik eğitiminin, girişimcilik niyet ve eğilimi üzerindeki etkileri üzerine somut deliller tespit edilememiştir. Bu sonuç, girişimcilik eğitiminin içeriğinin, eğitimi alan bireylerin niyet ve eğilimlerini dönüştürmeye uygun olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4.2. Girişimcilik Eğitimi Üzerine Görüşler

Girişimcilik eğitimi, bireylerin iş fırsatlarını tanımasını, değerlendirmesini ve uygulamasını kolaylaştıran bir süreçtir (Morris vd., 2013, Jones ve English, 2004). Araştırmalar girişimci odaklı eğitim için eğitim kurumlarının işletme eğitiminin ötesine geçmeleri gerektiğini göstermektedir. Al Balushi ve arkadaşlarının gerçekleştirdiği bir araştırma (2023), öğrenci katılımının ve girişimcilik becerilerinin ve girişimsel bakış açısının gelişiminin önemine değinmektedirler. Eğitimler problem çözme, projeler, deneyimsel öğrenme, vaka çalışmaları, simülasyonlar, saha gezileri, mentorluk programları ve karma öğrenme gibi tekniklerle zenginleştirilmeli, öğrencilere karmaşık problemlerle yüzleşme ve gerekli becerileri kazanmaları için uygun ortamlar oluşturulmalıdır (Al Balushi vd., 2023; Shabbir vd., 2022).

Araştırmalar öğrencilere girişimcilik eğitimi ile gerçek dünya zorluklarını ve fırsatlarını sunarak, bu deneyimsel öğrenme fırsatları onların teorik kavramları uygulamalarını, problem çözme becerileri geliştirmelerini ve yaratıcılık, dayanıklılık ve uyum sağlama gibi girişimci bakış açılarını geliştirmelerini sağlayacağını ve katalizör görevi göreceğini (Dornadula vd., 2023:2479) göstermektedir. Bu bağlamda öğrencileri deneyimli girişimciler ve sektör profesyonelleriyle buluşturan mentorluk programları, girişimcilik başarısı için çok önemli olan rehberlik, destek ve ağ kurma fırsatları sağlamada önemli bir rol oynamaktadır (Park, 2024). Ağca (2007) tarafından ortaya atılan bir başka deneyimsel öğrenme fikri de halihazırda faaliyette olan girişimcilerin bilgi ve tecrübelerinden yararlanma adı çıraklık uygulamaları geliştirmektir. Nitekim bu araştırmada da literatürle uygun biçimde tecrübe ve deneyim aktarımı, girişimcilerden dersler, saha araştırmaları, araştırma ödev ve projeleri ile sınıf içi etkinliklerle eğitimin zenginleştirileceği ve etkinliğinin arttırılacağı sonucuna ulaşılmıştır.

4.3. Girişimciliğe bakış açısı

Girişimcilik eğitiminin en önemli katkılarından birinin eğitimi alan bireylerin girişimciliğe bakışını olumlu yönde etkilemesi olarak ifade edilebilir. Bununla birlikte

bu eğitimler, öğrencilerin aksilikleri başarıya giden yolda kaçınılmaz adımlar olarak görmelerini sağlayarak başarısızlığın geleneksel algısına meydan okunmasını katkı sağlamaktadır. Başarısızlıklarla yüzleşen ve bu başarısızlıkların üstesinden gelen girişimcilerin vaka çalışmaları aracılığıyla zorluklar karşısında dayanıklılığı benimsemeyi salık vermektedir. Bu bakış açısı değişimi yalnızca başarısızlık korkusunu azaltmakla kalmamakta, aynı zamanda deney yapmanın ve hatalardan ders çıkarmanın değerli olduğu bir kültür de geliştirmektedir (Cannon ve Edmondson, 2005; Dornadula vd., 2023). Literatürdeki yer alan bu ve benzeri bulgular da yine araştırma sonuçlarıyla uyumlu olduğunu göstermekte, girişimcilik eğitimi alan öğrencilerin girişimciliğe yeni bir bakış açısı geliştirdiği görülmektedir.

Araştırma soruları bağlamında incelenmesi amaçlanan girişimcilik eğitimi ile risk alma eğilimi arasındaki ilişkiye dair somut veriler elde edilememiştir. Dolayısıyla konuyla ilgili bu araştırma bağlamında herhangi bir yoruma yer verilmemiştir.

SONUÇ

Sonuç olarak, girişimcilik eğitiminin etkili olması için teori ve pratiğin dengeli bir şekilde harmanlandığı, gerçek dünya deneyimlerine dayalı bir müfredat geliştirilmesi önem taşımaktadır. Ayrıca, girişimcilik eğitimi, girişimcilik niyetini ve becerilerini geliştirmek için yeterli bir araç olmasa da girişimcilik ekosisteminin bir parçası olarak geleceğin girişimcilerini yetiştirmede önemli bir role sahiptir. Girişimcilik eğitiminin, öğrencilerin kariyer planlarına olan etkileri, girişim geliştirme ve ekonomik kalkınmaya katkıları üzerindeki uzun vadeli etkilerini değerlendirmek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır. Girişimcilik eğitiminin etkinliği ve etkisine ilişkin daha kapsamlı ve titiz çalışmalar gerek akademik alanda gerekse pratik alanda daha aydınlatıcı bilgilere ulaşılmasına katkı sağlayacaktır.

FIXED SALARY OR RISK TAKING? EFFECTS OF ENTREPRENEURSHIP EDUCATION ON UNDERGRADUATE STUDENTS

1. INTRODUCTION

Some of the fundamental questions regarding entrepreneurship education are as follows: Can entrepreneurship be taught? Can one become an entrepreneur, or are individuals born as entrepreneurs? These questions and their answers have been addressed by researchers in various studies (Balaban and Özdemir, 2008; Ercan, 2022; Kakouris and Liargovas, 2021; Martin et al., 2013; Oosterbeek et al., 2010). Some studies suggest that entrepreneurship, or at least certain aspects of it, can be taught, and that education can provide potential entrepreneurs with the necessary entrepreneurial characteristics and behaviors to successfully start and manage ventures (Alakaleek et al., 2023; Chen et al., 1998; Ercan, 2022; Gorman et al., 1997; Hahn et al., 2020; Otache et al., 2024). Conversely, there are also studies reporting that entrepreneurship education has statistically insignificant or even negative effects on entrepreneurial intent and entrepreneurial personality traits (Al Balushi et al., 2023;

Oosterbeek et al., 2010; Pauceanu et al., 2018; Sesen, 2013; Von Graevenitz et al., 2010).

Moreover, it should be emphasized that entrepreneurship education is a broader and distinct concept from business education. The primary goals of entrepreneurship education are to develop entrepreneurial knowledge and skills and to instill entrepreneurial enthusiasm (Fidan, 2002: 12). Based on this, the present study aims to examine the effects of undergraduate entrepreneurship education on students. In this context, focus group interviews were conducted with students who had taken entrepreneurship courses, and the data obtained were analyzed using content analysis. The results were interpreted in terms of students' perspectives on entrepreneurship, entrepreneurial tendencies, entrepreneurial intent, and risk-taking concepts.

2. METHODS

The data for this research were collected using the focus group interview method, and the examination, coding, and analysis of the obtained data were carried out based on the constant comparison method. When data collected through qualitative research methods are analyzed according to the principles and foundations of these methods, they can be systematically reported in the same way as quantitative methods. In light of the findings obtained from the analyses, the study aims to reveal the effects of entrepreneurship education on perspectives toward entrepreneurship.

This research seeks to explore the effects of entrepreneurship education on undergraduate students. In the previous section, factors related to the impact of entrepreneurship education in the literature were discussed in detail. In summary, the study attempts to uncover the relationship between entrepreneurship education and perspectives on entrepreneurship, entrepreneurial intent and tendencies, and the concept of risk-taking.

3. RESULTS

The expressions in the data obtained from the transcription of the focus group interviews were first coded by the researchers, and then these codes were grouped. Subsequently, the codes were organized into common categories, and finally, themes related to these categories were identified. At the end of the analysis process, the 15 initial codes were re-compared, and similar codes were merged, resulting in a final decision of 8 codes. As a result, the study identified 8 codes, 4 categories, and 3 themes. These codes, categories, and themes are presented in Table 1.

Table 1. Themes, Categories, Codes, and Frequency Values Related to the Effects of Entrepreneurship Education

Theme	Category	Codes	F	%*
Theory and Concept	Theoretical Content and	Optimal content	7	15
	Conceptual Framework	Reinforcement-oriented content	3	6

		Lessons from entrepreneurs	12	26
Experience	Experience Sharing	Experience transfer through activities	10	21
		Research assignments and projects	6	13
	Field Research	Assignments for field experience	4	9
Other	Additional Studies	KOSGEB and other initiatives	3	6
* Percentage values have been rounded to the nearest value for ease of understanding.				

According to the findings in Table 1, the effects of entrepreneurship education have been classified into three themes: theory-concept, experience, and other. These themes are further divided into four categories: theoretical content and conceptual framework, experience sharing, field research, and additional studies, and eight codes.

4. DISCUSSION

This study examines the effectiveness of entrepreneurship education in the context of entrepreneurial intention, tendency, risk-taking behavior, and perspectives on entrepreneurship. As a result of the focus group interviews, participants' views were categorized into three main themes: theoretical and conceptual, experiential, and other. The research seeks to answer the research questions, and the findings are presented in comparison with the existing literature.

In the context of entrepreneurship education, the debate over whether being an entrepreneur is an innate trait or a teachable skill, both theoretically and practically, has remained relevant for a long time. Different approaches exist in the literature on this subject (Alakaleek et al., 2023; Balaban and Özdemir, 2008; Ercan, 2022; Park, 2024; Rauch and Hulsink, 2015; Shabbir et al., 2022). While some studies argue that certain aspects of entrepreneurship can be acquired through education (Ercan, 2022; Fang ve Luo, 2020; Pazarçık, 2016; Pazarçık ve Aydın, 2015), others suggest that the impact of education on entrepreneurial intentions and behaviors may be limited or even negative (Balaban and Özdemir, 2008; Pauceanu et al., 2018). The results of these studies demonstrate that the effectiveness of entrepreneurship education depends on a balance between theoretical content and practical application. Additionally, several studies indicate that hands-on experiences and the sharing of experiences by entrepreneurial individuals enhance participants' motivation toward entrepreneurship, whereas an overemphasis on theory can reduce students' interest (Al Balushi et al., 2023).

CONCLUSION

In conclusion, for entrepreneurship education to be effective, it is crucial to develop a curriculum that balances theory and practice, grounded in real-world experiences. Moreover, while entrepreneurship education may not be sufficient by itself to develop entrepreneurial intentions and skills, it plays a significant role in fostering future entrepreneurs as part of the broader entrepreneurial ecosystem. Further research is

needed to evaluate the long-term effects of entrepreneurship education on students' career plans, venture creation, and contributions to economic development. More comprehensive and rigorous studies on the effectiveness and impact of entrepreneurship education will provide valuable insights for both academic and practical fields.

KAYNAKÇA

- Al Balushi, S., Al Balushi, H., Al Shukaili, N., Naidu, V. R., Reales, L. ve Jesrani, K. (2023). The Influence of Higher Education Curriculum on Entrepreneurship Education. *IJAEDU-International E-Journal of Advances in Education*, 9(26), 92-99.
- Al-Qadasi, N., Zhang, G., Al-Jubari, I., Al-Awlaqi, M. A. ve Aamer, A. M. (2024). Entrepreneurship Education and Entrepreneurial Behaviour: Do Self-efficacy and Attitude Matter? *The International Journal of Management Education*, 22(1), 100945.
- Alakaleek, W., Harb, Y. ve Harb, A. A. (2023). The Impact of Entrepreneurship Education: A Study of Entrepreneurial Outcomes. *The International Journal of Management Education*, 21(2), 100800.
- Alexandru, T. A. (2019). Defining the Concept of Risk Applied in Entrepreneurship. Conceptual Delimitation Risk - Entrepreneurial Uncertainty. *European Review of Applied Sociology*, 12(18), 43-46.
- Amir, J. ., Mulyati, M. ve Ahmadi, S. . (2024). Entrepreneurship Education Enhances the Character of Higher Student: Bibliometric Study. *International Journal of Applied Finance and Business Studies*, 12(1), 1-8.
- AVCI, M. ve Ardiç, K. (2022). Girişimcilik Eğiliminin Bireysel Öncüllerinin İncelenmesi. *Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 27-35.
- Balaban, Ö. ve Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 133-147.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Boubker, O., Arroud, M. ve Ouajdouni, A. (2021). Entrepreneurship Education versus Management Students' Entrepreneurial Intentions: A PLS-SEM Approach. *International Journal of Management in Education*, 19(1).
- Caird, S. (2013). General Measure of Enterprising Tendency Test. Erişim: 15 Ağustos 2024, <https://oro.open.ac.uk/5393/>
- Cannon, M. D. ve Edmondson, A. C. (2005). Failing to Learn and Learning to Fail (Intelligently). *Long Range Planning*, 38(3), 299-319.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide Through Qualitative Analysis*, Sage.
- Chen, C. C., Greene, P. G. ve Crick, A. (1998). Does Entrepreneurial Self-efficacy Distinguish Entrepreneurs from Managers? *Journal of Business Venturing*, 13(4), 295-316.

- Corbin, J. M. ve Strauss, A. (1990). Grounded Theory Research: Procedures, Canons, and Evaluative Criteria. *Qualitative Sociology*, 13(1), 3-21.
- Dornadula, V. H. R., Siddiqui, K., Shashirekha, B. V. ve Kumar, C. V. (2023). Impact of Entrepreneurial Education on School Students' Startup Initiation Tendency: An Empirical Study. *Journal of Informatics Education and Research*, 3(2), 2478-2484.
- Ercan, S. (2022). Girişimci Doğulur Mu, Olunur Mu? Girişimcilik Eğitimi Üzerine Bir İnceleme. Ş. Karabulut (Ed.), *Bilimsel Gelişmeler Işığında Yönetim ve Strateji Araştırmaları Bölüm*, 139-148, Bursa: Ekin Yayınevi.
- Fang, F. ve Luo, X. (2020). Entrepreneurship Introductory Course Designed for Students Majoring in Network Engineering. *IOP Publishing*, Article 12047, 719(1).
- Fidan, Y. (2002). *Girişimcilik ve Girişimci Özellikleri (Sivas Örneği)*, İstanbul: Beta Yayım.
- Galloway L. ve Brown W. (2002). Entrepreneurship Education at University: A Driver in the Creation of High Growth Firms? *Education + Training*, 44(8/9), 398-405.
- Glaser, B.G. ve Strauss, A. (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*, Aldin, Chicago.
- Gorman, G., Hanlon, D. ve King, W. (1997). Some Research Perspectives on Entrepreneurship Education, Enterprise Education and Education for Small Business Management: A Ten-Year Literature Review. *International Small Business Journal*, 15(3), 56-77.
- Hahn, D., Minola, T., Bosio, G. ve Cassia, L. (2020). The Impact of Entrepreneurship Education on University Students' Entrepreneurial Skills: A Family Embeddedness Perspective. *Small Business Economics*, 55, 257-282.
- Henderson, R. ve Robertson, M. (2000). Who Wants to be an Entrepreneur? Young Adult Attitudes to Entrepreneurship as a Career. *Career Development International*, 5(6), 279-287.
- Inoubli, E. C. (2024). Theoretical Framework: Entrepreneurial Intention Among Students. IntechOpen. doi: 10.5772/intechopen.1005842
- Jones, C. ve English, J. (2004). A Contemporary Approach to Entrepreneurship Education. *Education + Training*, 46(8/9), 416-423.
- Kakouris, A. ve Liargovas, P. (2021). On the about/for/through Framework of Entrepreneurship Education: A Critical Analysis. *Entrepreneurship Education and Pedagogy*, 4(3), 396-421.
- Kruger, R. ve Casey, M. (2000). *Focus Groups: A Practical Guide for Applied Research*, Sage.
- Le Loarne Lemaire, S., Razgallah, M., Maalaoui, A. ve Kraus, S. (2022). Becoming a Green Entrepreneur: An Advanced Entrepreneurial Cognition Model Based on

- a Practiced-Based Approach. *The International Entrepreneurship and Management Journal*, 1-28.
- Li, Y. ve Ahlstrom, D. (2020). Risk-Taking in Entrepreneurial Decision-Making: A Dynamic Model of Venture Decision. *Asia Pacific Journal of Management*, 37(3), 899-933.
- Lumpkin, G. T. ve Dess, G. G. (2001). Linking Two Dimensions of Entrepreneurial Orientation to Firm Performance: The Moderating Role of Environment and Industry Life Cycle. *Journal of Business Venturing*, 16(5), 429-451.
- Martin, B. C., McNally, J. J. ve Kay, M. J. (2013). Examining the Formation of Human Capital in Entrepreneurship: A Meta-Analysis of Entrepreneurship Education Outcomes. *Journal of Business Venturing*, 28(2), 211-224.
- Mei, H., Lee, C. ve Xiang, Y. (2020). Entrepreneurship Education and Students' Entrepreneurial Intention in Higher Education. *Education Sciences*, 10(9), 257.
- Morris, M.H., J.W. Webb, J. Fu ve S. Singhal. (2013). A Competency-based Perspective on Entrepreneurship Education: Conceptual and Empirical Insights. *Journal of Small Business Management*, 51(3), 352-369.
- Oosterbeek, H., Van Praag, M. ve Ijsselstein, A. (2010). The Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurship Skills and Motivation. *European Economic Review*, 54(3), 442-454.
- Otache, I., Edopkolor, J. E., Sani, I. A. ve Umar, K. (2024). Entrepreneurship Education and Entrepreneurial Intentions: Do Entrepreneurial Self-efficacy, Alertness and Opportunity Recognition Matter? *International Journal of Management in Education*, 22(1).
- Park, Y. (2024). The Role of Education in Fostering Entrepreneurial Skills and Mindsets, Preprint (Version 1) Erişim: 20 Eylül 2024, <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-3990800/v1>
- Pauceanu, A. M., Alpenidze, O., Edu, T. ve Zaharia, R. M. (2018). What Determinants Influence Students to Start Their Own Business? Empirical Evidence from United Arab Emirates Universities. *Sustainability*, 11(1), 92.
- Pazarcık, Y. (2016). Üniversitelerimiz Girişimci Yetiştirebiliyor Mu?: Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Algısını / Eğilimini / Özelliklerini Ölçen Araştırmaların Sonuçsal Bir Değerlendirmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17(37 Girişimcilik Özel Sayısı), 140-169.
- Pazarcık, Y. ve Aydın, E. (2015). Girişimcilik Temelli Ders Tasarımının Öğrencilerin Girişimci Eğilim ve Davranışlarına Etkisi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Deneysel Bir Çalışma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 10 (2), 126-146.
- Ramos, D., Madeira, M. J. ve Duarte, F. A. P. (2020). Entrepreneurship Education and Entrepreneurial Intention: the Case of Portugal. *Economy of Region*, 16(1), 157-170.

- Ratten, V. ve Usmanij, P. (2021). Entrepreneurship Education: Time for a Change in Research Direction? *International Journal of Management in Education*, 19(1).
- Rauch, A. ve W. Hulsink. (2015). Putting Entrepreneurship Education Where the Intention to Act Lies: An Investigation into the Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Behavior. *Academy of Management Learning & Education*, 14(2), 187-204.
- Reyes-Aceves, F. Y., Ramos-Lopez, L. ve Mungaray-Lagarda, A. (2023). Entrepreneurship Education: Examining Long-Term Effects of a Practical Program Implemented in Children. *Education Sciences*, 13(9), 894.
- Sastre, C. G., del Mar Benavides-Espinosa, M. ve Ribeiro-Soriano, D. (2021). When Intentions turn into Action: Pathways to Successful Firm Performance. *The International Entrepreneurship and Management Journal*, 1–19.
- Senduk, F. F. W. (2022). The Influence of Attitude, Locus of Control, and Creativity on Entrepreneurial Tendency. *Jurnal Manajemen Bisnis dan Kewirausahaan*, 6(2), 207-212.
- Sesen, H. (2013). Personality or Environment? A Comprehensive Study on the Entrepreneurial Intentions of University Students. *Education + Training*, 55(7), 624-640.
- Shabbir, M. S., Batool, F. ve Mahmood, A. (2022). Trends in Entrepreneurship Education: A Systematic Literature Review. *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*, 12(6), 1040-1056.
- Souitaris, V., Zerbinati, S. ve Al-Laham, A. (2007). Do Entrepreneurship Programmes Raise Entrepreneurial Intention of Science and Engineering Students? The Effect of Learning, Inspiration and Resources. *Journal of Business Venturing*, 22(4), 566-591.
- Şimşek İşliyen, F. (2020). Dijital Çağda Bilginin Değişen Niteliği ve İnfobezite: Z Kuşağı Üzerine Bir Odak Grup Çalışması. *Selçuk İletişim*, 13(1), 246-272.
- Tewari, A. (2023). Entrepreneurial Intention: A review of the elements that push and pull the commerce majors into Entrepreneurial Leap. *International Journal of Advance Research*, 318-329.
- Thomas, O. (2023). Entrepreneurship Education: Which Educational Elements Influence Entrepreneurial Intention? *Industry and Higher Education*, 37(3), 328-344.
- Tiberius, V. ve Weyland, M. (2023). Entrepreneurship Education or Entrepreneurship Education? A Bibliometric Analysis. *Journal of Further and Higher Education*, 47(1), 134-149.
- Tung, D., Hung, N., Phuong, N., Loan, N. ve Chong, S. (2020). Enterprise Development from Students: The Case of Universities in Vietnam and the Philippines. *International Journal of Management in Education*, 18(1).

- Turker, D. ve Selcuk, S. (2009). Which Factors Affect Entrepreneurial Intention of University Students? *Journal of European Industrial Training*, 33(2), 142-159.
- Uğurlu, F. (2023). The Relationship of Entrepreneurial Tendency With Personality Traits And Life Satisfaction: A Research in Logistics Sector. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 14(54).
- Von Graevenitz, G., Harhoff, D. ve Weber, R. (2010). The Effects of Entrepreneurship Education. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 76(1), 90-112.
- Widodo, S. ve Santoso, B. (2023). Looking for Remedy and Learning Engagement of Entrepreneurial. *Jurnal Kendali Akuntansi*, 1(1), 42-54.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS
Fikir veya Kavram / <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak / <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Sertaç ERCAN
Tasarım / <i>Design</i>	Yöntemi, ölçeği ve deseni tasarlamak / <i>Designing method, scale and pattern</i>	Sertaç ERCAN
Veri Toplama ve İşleme / <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlenmek ve raporlamak / <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Sertaç ERCAN
Tartışma ve Yorum / <i>Discussion and Interpretation</i>	Bulguların değerlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında sorumluluk almak / <i>Taking responsibility in evaluating and finalizing the findings</i>	Sertaç ERCAN
Literatür Taraması / <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak / <i>Review the literature required for the study</i>	Sertaç ERCAN